

בנשיאות מורנו הרב חיים רבי שליט"א

דעת זקנים

עלון שבועי להגדלת ורוממות התורה ולומדיה, והחדרת השקפה טהורה ואמתית לכל אחד מישראל

גליון מס': 392 פרשת: לך לך שבת קודש י' חשון תשפ"ב (16 באוקטובר 2021 למנינים)

תל-אביב	כניסה	יציאה	ר"ת
ירושלים	17:48	18:44	19:20
חיפה	17:37	18:43	19:24
באר שבע	17:49	18:44	19:21

*לנוהגים 40 דק' 17:12

"לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה"

המשא המרכזי

מורנו הרב חיים רבי שליט"א

אברהם אבינו איש האמונה החזק והגדול

לכבוד, כשיש מסירות נפש לאמונה עד כדי כך שמוכן למות לכבוד השם יתברך, זוכים להיות חזקים כמו צוק איתן ממש! ובוה מובן הפסוק בסוף הפרשה כיצד הסכימו כל אנשי ביתו, יליד בית, ומקנת כסף מאת בן נכר לעשות איתו ברית מילה?

אלא כשראו את העוצמה והכח החזק של אברהם אבינו באמונה, האמינו בו ושמעו לקולו! כי הוא הרופא הגדול בעולם!

ומפורש במשנה (ספ"ד בערוזות) "אבא מורישי לבניו חמישה דברים" ע"ש. ואנחנו קיבלנו ירושה מהאבא הגדול אברהם אבינו להיות חזקים באמונה בתורה ויראה, נגד כל התועים! נגד כל המשכילים! נגד כל אלה שלא זכו! בבחינת "כל משברייך וגלייך עלי עברו" (תהלים פלק מז) צרות כמו גלי הים, ואתה חזק!!!

וכמה מסכן מי שחוזר בשאלה, מי שאומר בא לי להוריד את הכיפה, כי הוא עדיין לא נזרק באש! עדיין לא למד אמונה! עדיין אין לו אבן טובה! ואשרינו שזכינו לאבן טובה!!!

ולומדים מכאן, כיצד להתנהג, כיצד להתחזק, כאשר מסיתים ומוציאים שם רע? וכאשר יש נסיונות וקשיים בשלום בית?

התירוץ הוא להתחזק במסירות נפש, בהשכמת בית הכנסת, בתפילה בכוונה מלה במלה, וכמובן להוסיף ולהתחזק בשיעורי תורה, וכן להוסיף באהבת ישראל, טובה תחת רעה!

וכן לנשים, להוסיף מעלה בצניעות, ובתפילה, ובשמירת הלשון! ועל ידי זה הדינים מסתלקים, והחסדים באים לטובה, ומנצחים את כולם!

"תפל עליהם אימתה ופחד בגדל זרועך ידמו כפאבן" "המה פָּרְעוּ ונפלו ונאחזו קמנו ונתעודד",

אמן ואמן. שבת שלום.

אלא הכוונה, זכות המצוה שהיה "מזכה את הרבים" וכח המצוה, שמר עליו להגיע לארץ ישראל לחיים טובים.

והשאלה הגדולה היא: מאיפה הכוחות, האומץ, והביטחון לפעול ולעשות לכבוד השם יתברך ולא לפחד? כאשר מצד שני כולם נגדו, מאיימים לסכן את חייו?

ובברכת שים שלום כתוב "כולנו כאחד באור פניך" וביאר מרן הבית יוסף (סימן קכב) שהכוונה על אברהם אבינו שעליו נאמר "כי אחד קראתיו" נגד כל העולם! ע"ש. והשאלה כאמור, מהיכן הכוחות לכך?

אלא, משל למה הדבר דומה?

מי שמגיע לבית החולים ורואה את כולם בסכנה, או בספק סכנה, האם בגלל שכולם חולים הוא יהיה חולה כמותם? או שהתאמץ לעזור ולסייע ולשקם אותם?

כך הבין אברהם אבינו עליו השלום, מי שלא מאמין הוא חולה מסוכן! מי שחלש באמונה הוא פצוע קשה! ומי שיש לו טענות וספיקות, הוא פצוע קל! ויש לטפל בהם ולהציל אותם, ממש מסכנים!!!

כך הבין וראה אברהם אבינו עליו השלום את כל העולם!

והרופא הגדול, החזק, הגיבור, והאמיץ זה בעל האמונה! שזכה להבין מה זה יראת ה', אהבת ה', קירבת ה', דבקות בה'. ויש לו כוחות להציל אותם, להציל את הנשמה!

ומפורש בגמרא (ב"ב טז) "אבן טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא" ע"ש. והכוונה של אבן טובה, זה האמונה (עין יעקב סז).

בעל אמונה הוא אבן חזק ואי אפשר להזיזו!

ועוד, אחרי שזכה אברהם אבינו עליו השלום לעמוד בנסיון הראשון כאשר נזרק בתוך האש (עין פש"י ורבינו יונה רפ"ה במסכת

מצינו בפרשה את כוחו החזק של אברהם אבינו עליו השלום, איש האמונה הגדול עד כמה יכול האדם לעמוד בנסיון, לא ליפול ולא להישבר כלל ועיקר!!!

הקדוש ברוך הוא אומר לאברהם אבינו, "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך". לך לך - נסיון כל כך גדול! לעזוב את המולדת והמשפחה, ולהיות נע ונד!

ועוד הוא לוקח איתו את לוט ולא מתלונן כלל!

וגם כאשר יש רעב בארץ ויורדים למצרים ופרעה המלך לוקח את שרה, עם כל זה אברהם אבינו חזק מאד! וכאשר הוא חוזר לארץ ישראל, הוא ממשיך לחזק את כולם, ולהשפיע עליהם להאמין באמונה בהשם יתברך! וכמו שהפסוק מעיד "ויקרא בשם ה'".

וכך מבאר הרמב"ם (רפ"ק לע"ז): גם בחרן שהיה שם את תרח אביו ואת נמרוד הרשע, עם כל זה היה אברהם אבינו מפרסם שם שמים! ומשיב להם תשובות באמונה ומתווכח איתם! ושובר הצלמים! כדי להיות נגד עובדי הכוכבים הטיפשים ואביו ואמו בכללם, והוא היה על ידי זה בסכנה גדולה עד כדי שהם רצו להורג אותו! והשמים נעשה לו נס וניצול מהם. והמשיך לפרסם בקול גדול לכל העולם והעם מתאספים אליו, והחזיר לאמונה אלפים ורבבות, וחיבר ספרים רבים באמונה ע"ש.

ומבואר בגמרא (ע"ז ע"ז), שאברהם אבינו חיבר מסכת עבודה זרה לחיזוק האמונה, והיו בה 400 פרקים! ע"ש. והוסיף מרן הכסף משנה, שהיה לו ישיבה גדולה יותר משיבת שם ועבר, כי היה הולך מעיר לעיר וממקום למקום לקרוא ולהכריז בשם השם יתברך. ע"ש.

איש האמונה החזק בעולם!

ומבואר בזוהר הקדוש על הפסוק "ואת הנפש אשר עשו בחרן" וכי כולם באו איתו לארץ ישראל? היתכן?!

שלום וברכה, מורי ורבותי!

יש פסוק ידוע ומפורסם בתנ"ך: "יָדַע שׁוֹר קָנְהוּ וַחֲמֹר אָבוֹס בְּעֶלְיוֹ, יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע עִמָּי לֹא הִתְבוֹנֵן" (ישעיהו א, ג).

כשה' יתברך כועס על עם ישראל, הוא לא מתלונן "מדוע אינם קדושים?", "מדוע אינם צדיקים?", הוא לא מתלונן אפילו "מדוע אינם שומרים שבת?". הוא אומר: "על הכל אני מוכן לסלוח ולוותר להם, אבל על דבר אחד אני לא מוכן לסלוח. אם שור יודע מי זה הבעלים שלו והוא מכבד אותו, וחמור יודע מי זה הבעלים שלו והוא שומר על המילה שלו, איך אתם, עם ישראל, בתקופות הקשות שלכם לא שומעים לי?". כלומר, שההבנה בהכרת הטוב קיימת אפילו אצל בהמה ולא רק אצל אדם.

אנחנו מנסים להבין את מבנה הנפש של הילד "המתמודד", מתמודד עם חייו, מתמודד עם הוריו ומוריו, מתמודד עם כחם, עצביהם הרופפים, וכבר אפילו עם האימון שלהם בעצמם...

לכאורה, הילדים הללו, הם כאלה שאפילו התכונה הבסיסית של החמור והשור חסרה להם. החוצפה שלהם למבוגרים, החוצפה שלהם להורים, הדרך שבה הם בוחרים שהיא דרך שהורגת את ההורים שלהם בחייהם, והם אומרים להם שזו דרך שהורגת אותם. כל אלה מסבירים לנו שיש פה ילד, שבמחילה, המינימום של "חמור" אין לו.

המילה "החריפה" ביותר שכתובה על תינוק שנולד היא: "וְעִיר פָּרָא אָדָם יוֹלֵד" (מזכיר י"א, יג). כלומר, כל אדם נולד חמור קטן. אבל חמור, "יָדַע שׁוֹר קָנְהוּ וַחֲמֹר אָבוֹס בְּעֶלְיוֹ", ממילא לפחות כחמור כך גם התינוק, לפני שהוא למד איך צריכים להתנהג, הוא מבין שיש כבוד למי שנותן לו אוכל כל בוקר, יש כבוד למי שהביא אותו לעולם.

איך לילדים הללו אין את זה?

אז דברנו על כך שאבא שמנסה "לנחם" את עצמו בכך שהבן שלו מתנכר לדרך שלו ולא מכבד אותו ולא מתייחס אליו בגלל שיש לו יצרים שהם חזקים יותר מהכבוד שהילד רוחש לאבא, זהו אבא שמשקר על עצמו. הוא מנסה להתנחם בזה ש"הבן שלו עדיין אוהב אותו ואכפת לו ממנו, אבל מה לעשות... היצרים שלו כובלים אותו והם גדולים יותר מדי". זה לא נכון! הילד הזה "לא אוהב את אבא שלו" בלשון המעטה, ובגלל כל זה את 'הפרנציפלים', הוא לא עושה רק מאחורי קירות שאבא שלו לא רואה, אלא מול העיניים שלו, הוא אפילו לא מנסה להסתיר את הצעדים הללו.

את הילדים אנחנו לעולם לא מאשימים, "הלקוח תמיד צודק". האשמה תהיה תמיד על המבוגר מבין השניים, ההורה המורה או האחראי האחר, כך שהאחריות עלינו להבין מה מייצר את מבנה הנפש הזה.

בא אלי אדם חביב ויקר ושאל: "מה אני עושה אם אני אומר דברי תורה בשולחן שבת והילדים במקום להקשיב הולכים לשחק? אני מתעצבן..."

אמרתי לו: "אתה יודע על מי אתה אמור להתעצבן?". הוא שואל: "על מי?". אמרתי לו: "על האבא המשעמם שלהם. למה אתה לא מצליח להגיד דברים שיגרמו להם להישאר בשולחן שבת?". הוא אומר לי: "שמעתי ממך פעם לעבור מדברי תורה על השולחן לסיפורים, עברתי לסיפורים וזה לא עזר".

אמרתי לו: "או שהסיפורים לא מספיק מושקעים. לקחת את הסיפור הראשון שראית בעלון שגם הבן שלך קרא אותו ומחזרת אותו, או שאתה מספר את זה בצורה מאד משעממת. בוא תהיה במאי, תהיה תסריטאי, תעשה בלגן. תדבר עם הילדים שלך לא סתם: 'משל לעני שהלך לעשיר אחד ואמר לו... תגיד להם: 'היה בן אדם עם מיליונים, היו לא וילות (והבן שלך מבין מה זה וילות), היו לו רכבים. הרכב הכי גדול שראיתם פעם בתמונה, פי שלוש מזה! וכל החניה היתה מלאה בכאלה. והיה אדם אחר עני, דלפון, מה זה מסכן. היה אוכל צ'יפס פעם בשבוע, וזו היתה ארוחת הצהריים הכי עשירה שלו. אתם מבינים מה אני מדבר אתכם?!'. 'נו, ומה קרה?'. 'יום אחד הם נפגשים...'. נו, איזה ילד עכשיו יעזוב אותך וילך לחבוט ברצפה על קלפים? הם ירצו לשמוע אותך עד הסוף. אלא מאי? אתה רוצה להישאר האבא שקל לו בחיים, והילד שלך ישאר הילד שיתיישר לבד".

שוחחנו על אהבה, הגדרנו אות כמחויבת להיות "אבה ללא תנאים", והקדשנו לזה יחד שלוש שיחות. היום נדבר על שלב נוסף בתוך ומחוץ לאותה אהבה. הילד לא מקבל את האהבה שלנו, במה אנחנו יכולים לעזור לקטנצ'יק הזה?

הדבר הראשון והבסיסי שאיתו אפשר לפתוח בכלל דוח שיח עם בן אדם נקרא "אמון". לילד שאין אמון - לא באבא שלו ולא באמא שלו - ברור שאין לו אמון באף נברא בעולם, ולא נצפה שיאמין מטבעו בבורא.

חלק מזה שרוכשים את האמון של הילד, וזה רק חלק, הוא לרכוש את זה על ידי הענקת חום ואהבה. זה נפלא ומצויין, אבל אם אתה שקרן, גם האהבה שלך שקרנית. כלומר, המבחן האמיתי הוא - איך אנחנו מוכיחים לך שאנחנו קודם כל אמיתיים.

ואספר לכם סיפור. היתה לי תקופה שמילאתי תפקיד בישיבה של "נוער נושר". יום אחד נעלמים לנו שני בחורים, וראש הישיבה והמשגיח אומרים לי: "זה איום ונורא מה שקורה כאן, יוצאים לפעילות מבצעית". אמרתי להם: "תנו לי לעשות סיבוב ואחפש אותם". אני עושה סיבוב ופתאום אני רואה בחור אחד מסתכל מהגג למטה, ומסמן למישהו שאני לא רואה מיהו בתנועות ידיים. אני מיד נכנס לבניין ומתחיל לעלות את כל המדרגות. אני מגיע עד לגג, לא מוצא אותו, אבל מצאתי עקיבות של שטויות שהוא עשה שם. בקיצור, אני יורד, חוזר לישיבה והוא כבר בישיבה ביחד עם החברים שלו ועם הבחור השני שנעלם יחד איתו.

"איפה הייתם?". - "סתם, הלכנו, חזרנו. הלכנו למכולת". אמרתי להם: "חיפשתי אתכם שם". אמרו לי: "ברחוב השני, בקיוסק". לאחר דקה של שקט אני אומר לו: "אבל תגיד לי, איך הצלחת לרדת מהגג אם אני עליתי במדרגות ולא ירדת מולי ולא ראיתי אותך?". הוא אומר לי: "יש מעלית בצד השני"... ואז הוא תפס את עצמו, שבעצם הודה שהיה שם בלי שימת לב.

אמרתי לו: "יפה" ולחצתי לו את היד והוספתי: "אתה מוכן להתחייב לי שזה לא יקרה יותר?". הוא אמר לי: "מה להתחייב? מה זה יעזור? כבר יעיפו אותי עכשיו". אמרתי לו: "אני מתחייב לך שאני לא מעביר את זה לאף אחד, ואתה מתחייב לי, מילה שלך זו מילה שזה יותר לא קורה".

שאלה יפה

שׁוֹת ממוּרנו הרב שליט"א

גם את ההוספות שאומרים בעשרת ימי תשובה, כגון "זכרנו לחיים וכו'", "ובספר חיים וכו'", ורק להשמיט את המלה "כתבנו", האם זו קבלה טובה?

תשובה: לומר "אבינו מלכנו" כל השנה, זה מצוין, וכך אנחנו נוהגים אצלנו בבית הכנסת. אולם יש להיזהר שלא להטריח את הציבור יתר על המדה, כאשר הם ממהרים לצאת וכו'. וכידוע, שכמה פעמים כשהיו פגיעים קשים ל"ע, המליץ מרן רבינו זיע"א לכל התושבים בארץ הקודש, לומר יום יום "אבינו מלכנו", וזה מצוין.

ואם אדם רוצה לומר "אבינו מלכנו" לעצמו **ביחידות**, גם זה מצוין. ולא יאמר אבינו מלכנו" לפני הוידי, אלא לאחר הוידי ונפילת אפיים, וזה מצוין (ועיי' משני' סי' קט"ו ס"ק ט"ז).

ולענין "זכרנו לחיים וכו'", "ובספר חיים וכו'", יש בעיה לאמרם בשלוש ראשונות ושלוש אחרונות. ומשמע בשו"ע (סי' קט"ו ס"ק ט"ז) שלבקש ולהוסיף תחנונים, הוא בעיקר באמצעות, ובעיקר ב"שמע קולנו", ששם יכול לבקש כל **משאלות לבו**. ובה מקיים מצות עשה מן התורה של תפלה, לכל הדעות, כידוע. וכך יעשה עם הבקשות הנ"ל, וזה מצוין (ועיי' משני' סי' קט"ו ס"ק ט"ז).

הצדקה הגדולה ביותר בעולם!...

שאלה: איזו צדקה היא הגדולה ביותר בעולם? אני מאד אוהב לתרום למתים שמתו חסרי כל, ואין למשפחתם כסף לעשות להם מצבה יפה, האם נחשב שעשיתי צדקה גדולה?

תשובה: הצדקה הגדולה ביותר בעולם היא הצדקה עבור תלמוד תורה, וזאת משום שצדקה זו היא עבור דבר שמחזיק את כל העולם. והתומך בישיבות הקדושות ובבית מדרש **לאברכים**, הרי הוא מחזיק את העולם כולו, וזה מצוין! ותלמוד תורה כנגד כולם (עיי' שנת קכ"ו ס"ק ט"ז).

ומבואר בשלחן ערוך (יור"ד סי' נ"א בהלכות זדקה), שמצוה לעזור בהוצאות של אוכל לעניים, בגדים לנזקקים, הכנסת כלה, פדיון שבויים, אולם מעל הכל, יש לעזור להוצאות תלמידי החכמים העוסקים בתורה, ע"ש. ולהוסיף עוד בית הכנסת בשכונה, שבו מתקיימים תפילות מידי יום ביומו ושיעורי תורה לרבים, קודם לעזרה לעניים. ובית המדרש קודם לבית הכנסת (עיי' שנת ה'וי"ח סי' ק"ט).

וכן רב חשוב שמרביץ תורה, או רב הקהלה, או ראש ישיבה, המצילים את הנוער, ומעמידים תלמידי חכמים לדורי דורות, הרי זה קודם לפדיון שבויים (מנן רבינו זיע"א ביב"ע ח"ז יור"ד סי' י"ח ס"ק ט"ז).

ופלא על כל מיני עלונים ועיתונים, שכותבים ומפרסמים בחודש אלול ועשרת ימי תשובה, כל מיני צדקות לנזקקים, וכותבים שזו הצדקה הגדולה וכו', אולם לפי ההלכה, החזקת התורה גדולה יותר, משום שהיא פועלת בשמים שלא יהיו נזקקים, לא צרות ולא כלום. ועל אחת כמה וכמה שאסור לך שואל יקר לדאוג למתים, אלא תדאג לחיים, ואין צורך במצבה יפה, יש צורך בלימוד תורה וקיום המצוות ביופי גדול מאוד, והבן!

גם רואים שהאבא נהפך להיות ליצן גדול, "והוא רחום יְכַפֵּר עֲוֹן" (הכל"ס ע"ח ל"ח).

מותר ומצוה להתפרק בקדושה בין בעל ואשתו בלבד, ולכוון לשם שמים, ובמינון הנכון. אבל בין חברים ורואים ושומעים ומסתמא נכשלים, אז בודאי שזה הפקרות והתפרקות בטומאה, רחמנא ליצילן.

ולעניות דעתי, גם בחגים ובמועדים כאשר יושבים בסעודה גיסים ודודים והחמות וכיוצא בזה, אסור במצב כזה להרבות בשתייה חריפה, וזה סכנה רוחנית לכולנו. ולשון מרן רבינו הבית יוסף זיע"א (בש"ע סי' תתקט"ו), שצריך להזהיר את העם "שלא יתערבו אנשים ונשים בבתיהם בשמחה, ולא ימשכו ביין שמא יבואו לךר עבירה, אלא יהיו כולם קדושים", עד כאן לשונו. וידוע מהרמב"ם (פי"ג מהלכות מלכים) שאפילו מלך אסור לו לשתות יין דרך שכרות, עיין שם. וזה אסור אפילו בחגים, וכל שכן במשך השנה, ועל אחת כמה וכמה סתם חברים, שזה יצר הרע גדול. ועל זה נאמר: "וּבְמוֹשֵׁב לַצִּיּוֹם לֹא יִשָּׁב" (הכל"ס ט"ז ל"א). ומכאן, שכאשר עושים בבית סעודה משפחתית ויש בשר צלי ויין משובח, יש להכין במשפחה אברך בן תורה שיאמר דברי תורה, וזה יכול להציל את המצב הרוחני. אחרת זה התפרקות בעבירה. וגם בסעודת פורים ואירועי שמחה או ביום העצמאות יש להיזהר בזה מאד מאד.

ובעונות הרבים גם ישוּן נרגילה וסיגריות וכיוצא בזה, צריך להיזהר בזה מאד, מפרט כשהו סעודה שנמצאים שם כל בני המשפחה, שצריך להיזהר שלא יהיה נראה הסעודה של **אנשי הרחוב והשוק**. ולכן, לשים לב תמיד לעורר להקשבה לדברי תורה ולשירה בסעודה. ושמעתי שעל פי הקבלה, כוס יין בזימון וברכת המזון מעלתו יותר מעלית שיש לספר תורה בשבת קודש.

להנהיג בציבור להתפלל תפילת לחש באריכות

שאלה: בפתחה של השנה החדשה, האם כדאי לפרסם ולהנהיג בקהילה שלנו בבית הכנסת מנהג לפי תפילת הלחש בעמידה תארוך 7 דקות כדברי האור לציון ולא לחשוש שלא יבואו אצלנו לבית הכנסת ושלא יעשו מניינים קצרים לפני ואחרי?

תשובה: דבר גדול מאד לעשות כן, ואדרבא יבואו עוד אנשים כשרואים תפילת לחש בכובד ראש. וכידוע, תפילה מלה במלה עדיף מהכוונה (עיי' יב"א ח"ב סי' כ"ח). ורבינו הקדוש הגאון הצדיק הרב רבינו שריה דבליצקי זיע"א היה ממליץ 9 דקות. ורבינו בעל שבט הלוי זיע"א ממליץ על 12 דקות. כך שלעשות תפילת הלחש 7 דקות זה מצוין. ומשנה לשנה להוסיף דקה-שתים, וזה מצוין שבמצוין. ואצלנו ב"עטרת חכמים" הנהגנו שתפילת הלחש 10 דקות.

כמובן, כדאי לשתף את קהל המתפללים בענין זה ושיהיה גם על דעתם והסכמתם. וגם החכם שבקהילה יבאר הדברים בטוב טעם, וזה מצוין. "וְהִיְתָה לָהּ הַמְּלוּכָה" (עובדיה ט"ז ל"א).

הוספות של עשרת ימי תשובה בתפלה - כל השנה

שאלה: קבלתי על עצמי לומר "אבינו מלכנו" כל השנה, ורצוני כעת להוסיף ולומר בעמידה

גם בבחירת נעליים להקפיד על צניעות ויראת שמים

שאלה: קניתי נעליים טובות וחזקות (וארוטופ' בלגו) וההליכה איתן נוחה לי, אך משמיעות רעש חזק ברשות הרבים. האם יש להקפיד להחליפן או לסדרן כך שלא ישמיעו רעש?

תשובה: זה בעיה. נכון שצריך להקפיד תמיד על נעליים טובות, וחז"ל אומרים (שבת קכ"ט) לעולם ימכור אדם וכו' ויקנה מנעלים לרגליו, ורש"י מפרש שהטעם הוא משום שזה לא כבוד ללכת יחף בשוק, והמהרש"א מוסיף **מטעמי בריאות**, עיין שם. אבל צריך גם להקפיד שיהיו נקיים (עיי' בבב"א ט"ז), וכמובן להיזהר שלא להקאות רחובי עם אותם נעליים, ולא סתם צורת שפיץ ונעליים מודרניים שלא בריא לגוף לכולי עלמא. ובפרט נשים, שיש בזה בעיה של צניעות, כידוע (עיי' ע"ז י"ח). וחז"ל הקדושים תיקנו ברכה כל בוקר "שעשה לי כל צרכי" כשנועל נעליים (עיי' בבב"א ט"ז).

אבל להרעיש ברשות הרבים, ובפרט בלילה כשכולם ישנים ומשמיע קולות, מסתברא שאסור לעשות כן, ויש לתקנם מיד. וחז"ל הקדושים הקפידו מאד על מי שעושה בעיות בהליכתו, כגון הליכה של פסיעות גסות או נעליים מסוימות (עיי' ב"ק נ"ג; פ"א). וה' לא ימנע טוב **להולכים בתמים**.

השלכת לכלוך ברצפת בית הכנסת

שאלה: האם מותר לזרוק ברצפת בית הכנסת מעט לכלוך שהיה על בגדו או בין שיניו או כיחו וניעו?

תשובה: כתוב בהלכה (ט"ו סי' קנ"ט), שמותר לזרוק בבית הכנסת, עיין שם. כמובן בצנעא ובעדינות ולא שמייע קולות, ויקפיד **שהכלוך לא יהיה נראה**, עיין שם. ולפי זה, לכלוך קטן מאד שאינו ניכר, לא מפריע לאנשים ולא פוגע בקדושת בית הכנסת, אין בעיה לזרוקו על גבי קרקע, וכיוצא בזה לזרוק ציפורן שנתלשה מהאצבע בבית הכנסת ובבית המדרש (עיי' משני' סי' ר"ט ס"ק ט"ז).

והרמ"א (סי' ט"ז ס"א) מתיר לזרוק כינה על רצפת בית הכנסת. ורבינו כ"ח החיים (ב"ק ס"ב) ממליץ לכתחלה לזרוק חוץ לבית הכנסת מחמת קדושת המקום, עיין שם. למעשה נראה, מה שלא ניכר כלל והוא באמצע תפילתו, יכול לזרוק על רצפת בית הכנסת ויזהר לכבד המקום כדין בין אדם לחבירו (עיי' תנ"א ה"ג; ב"ק ס"ב; ב"מ ס"ב; א"ח ס"ב).

הפקרות או קדושה?

שאלה: אנחנו כמה חברים היושבים מידי פעם ושותים משקה חריף ושומעים שירים ורואים צילומים של אותם זמרים המבצעים את השיר, וכמובן מכוונים להתפרק בקדושה. מה דעת הרב שליט"א?

תשובה: אינו לנו ביום הדין. עצם השתייה החריפה חמור מאד וידוע מה קרה לנח הצדיק. ויש בזה גם היזק לבריאות וגורם לקלות ראש ויצר הרע. ומסתברא שעוברים על מצוות לא תעשה של "ולא תתגורו" (במדבר ט"ו ל"ט) ועל מצות עשה של "ואהבת את ה' אלהיך" (דברים י"ג; עיי' בספר החינוך ס"א). ויתכן גם חילול ה' בעיני הרואים ובעיני נשותיהם, כאשר יודעים על הבעלים שעוסקים כעת בקלות ראש. וזה גם לא חיבובי בעיני הילדים, שמסתמא יודעים ושומעים ואולי

אמרתי להוא: "יוסי, תקשיב טוב, אם אתה נשבר [כי ידעתי שהוא יישבר, הילד צדק...], המשכורת שלך הולכת לסיגריות שלו. אני מראש אומר לך - אתה מפסיד את ה-3,000 ש"ח שלך בגלל הסיגריות שלו". אמר לי: "אל תדאג, אני בסדר גמור". עשרים דקות לאחר מכן יוסי מתקשר אלי ואומר לי: "תשמע, הוא בוכה לי פה. מסכן, אני לא יכול לראות אותו ככה". אמרתי לו: "יוסי, הבחירה בידך, אם אתה מוותר על המשכורת, אז בשמחה, תן לו...".

בשתיים עשרה בלילה ושניה הם מחייגים אלי ומספרים לי שהוא לא קיבל סיגריה. אני יורד למטה ואומר לו: "חזק וברוך, ממחר אתה מפסיק לעשן, חוגגים את זה". הוא נכנס לאוטו, ויוסי אומר לי: "תגיד לי, אתה נורמלי? הבן אדם הזה מעשן שרשרת, סיגריה אחרי סיגריה. אין סיכוי שזה קורה". אמרתי לו: "לא התבקשת להתערב, אל תתערב, בוא נחכה למחר. אני גם מחכה לראות מה יקרה, לא יודע עד כמה זה יעבוד".

למחרת בבוקר הילד לא מעשן. צהריים, ערב - לא מעשן. שלושה חודשים ואפילו קצת יותר, שהוא היה איתי בכל התקופה ההיא הילד לא נגע בסיגריה. כי סיכמנו, ומילה זו מילה, ואם אני אף פעם לא שברתי מילה, גם הוא לא ישבור אף פעם מילה. וכשהוא היה מתקשה לעמוד במילה שלו במקרים מסוימים, הייתי אומר לו: "אתה רוצה שגם אני לא אעמוד במילים שלי?". והוא היה עונה לי: "לא! חס ושלום!". ומאותו רגע עמדנו "יחד" בכל מילה במאה אחוז.

לענייננו, אין דבר בעולם שאי אפשר לבנות עם כל אדם בעולם. עם כולם אפשר לבנות הכל, אבל "חנוך לנער על פי דרכו" - בדרך שלו, בגובה העיניים שלו, תתמקד איתו. אבל הדברים האלה הם מה שכל ילד וכל מבוגר צריך. אהבה, אמון וסמכות. ולהיפך, ילד שאין לו סמכות, זה ילד שחי בפחדים. ילד שאבא שלו אומר לו: "תעשה מה שבא לך", זה ילד שחי בחרדות. כי ילד שבא לחצות כביש, ואף אחד לא אמר לו: "תסתכל ימינה ושמאלה, ושמאלה וימינה", אז הוא אומר לעצמו: "אני לא יודע מה יכול להיות אם אחצה את הכביש הזה. יכול להיות שגם מגיע מטוס ונוחת כאן פתאום. אולי גם צריך להסתכל למעלה?". אבל ילד שאבא שלו אומר לו: "אני אוסר עליך לחצות כביש לפני שאתה מסתכל ימינה ושמאלה, ושמאלה וימינה", הילד הזה עובר את הכביש במלא הביטחון העצמי. למה? "כי אם אבא שלי אמר לי לא לעבור כביש בלי להסתכל ימינה ושמאלה, ושמאלה וימינה", זה אומר שאם אסתכל ימינה ושמאלה, ושמאלה וימינה, לא יקרה לי כלום. החיים שלי הכי מאושרים בעולם.

אין אדם בעולם שלא צריך סמכות, כי ככל שיש סמכות גדולה, כמה שזה נראה הפוך - אם יש סמכות גדולה יותר, "אני חי בפחדים יותר, בדיוק להיפך. ככל שיש סמכות גדולה יותר, אני חי בצורה משוחררת יותר, כיף לי יותר, נח לי יותר, כי אני יודע שיש לי על מי לסמוך".

יזכנו ה' יתברך למעלות אמון וסמכות, בראש ובראשונה לנו, ואז לבנינו, ולאחר מכן לכל הסובבים אותנו ולכל המתחנכים על ידנו, בנחת שלווה ומילוי כל המשאלות לעבודת ה' יתברך, אמן.

וברוכים תהיו!

דרך אגב, באותה שיחה אמרתי לו: "בהתנהגות שלך אתה סתם גורם לעצמך להקים בית שבמקרה הכי טוב מתגרשים בו, ובמקרה הכי גרוע נשארים חיים וסובלים עד גיל שמונים". אז הוא אמר לי: "זה בדיוק הבית של ההורים שלי. הם לא התגרשו אף פעם, אבל כל החיים סובלים". אמרתי לו: "חבל, בוא נתחיל מחדש", ואז השתכנע, לפחות באותו פרק זמן.

אני חוזר איתו עם חבריו יחד לבית המדרש, וראש הישיבה קורא אלי לחדר שלו ואומר לי: "מה היה שם?". אמרתי לו: "התחייבתי להם שאני לא אומר לרב, ולכן אני לא אומר". אמר לי: "מה זאת אומרת? אני ראש הישיבה כאן ואני חייב לדעת". אמרתי לו: "אני לא יכול לומר כל עוד שלא סיכמתי איתם אחרת". ראש הישיבה אמר לי: "לא, אתה חייב, זה החינוך שלהם". "לא". "טוב, לפחות תגיד לי מי הם היו המעורבים שם?". חמש דקות הוא מנסה להוציא ממני מידע ושומע ממני רק: "לא, לא, לא".

אני יוצא מהמשרד ורואה קבוצה של חמישה עשר ילדים עומדים עם האוזן ליד הדלת, לוחצים לי יד אחד אחד, ואומרים לי: "אתה גבר! באמת מהיום אנחנו סומכים עליך". ובאמת מאותו יום היחסים בינינו השתנו. כי מאותו יום הם אמרו: "יש כאן מישהו שהעמדנו אותו במבחן הכי קשה. הוא עומד מול 'הבוס' כביכול, והוא לא יודע שאנחנו כאן בכלל". ובאמת לא הייתי אמור לדעת שהם שם, הם זינקו אחרי ובאו לשמוע מה קורה. המבחן של האמון הוא המבחן הראשון, הכי קשה והכי משתלם.

מזה נובע גם הצעד הבא: "סמכות". חייבת להיות מילה, והיא חייבת להתקיים גם מצד הניק. וגם בזה אני אספר לכם סיפור. היה נער שהחל לחזור לתלם, והסיכום שלי איתו לתקופת המעבר היה: "אנחנו בקשר בתמורה לכך שהוא מקבל מה שאתה רוצה, אבל מילה זה מילה". סיכמנו את זה ועמדנו בזה בצורה יפה. בכל פעם שאני נכשלת ביחסים בינינו הייתי משלם את זה, ובכל פעם שהוא נכשל הוא היה משלם.

יום אחד אנחנו עומדים ליד הבית שלי בשעה 23:00 בלילה. ואז הוא אומר לי: "נגמר לי הכסף לסיגריות". הוא היה אז בן שבע עשרה, הוא לא היה אמור לעשן, אבל כחלק מהסיכום הזמני בינינו "מילה זו מילה", הייתי מממן לו בכל יום שתי קופסאות "מרלבורו אדום". בתקופה ההיא זה עלה רק 25 ש"ח, דהיינו כ-50 ש"ח ליום, אבל נכנסנו לתהליך, אז אנחנו עושים את זה מושלם.

הוא אומר לי: "נגמרו הסיגריות". אז אני אומר לו: "בכדי שלא תמות, אני אכנס לבית להוציא כסף ואביא לך לקנות". הוא אומר לי: "אל תדאג, אני לא אמות בלי סיגריה, אני אבקש מהעוזר שלך סיגריה מקסימום". כלומר, "אני גבר, אני לא צריך את העזרה שלך. גם בלעדיך אני מסתדר". אמרתי לו: "לא, אם אני אגיד לו שלא יתן לך סיגריה, הוא לא יתן". והבחור אומר לי: "מה קרה לך... אני בוכה לו שניה אחת הוא נהיה שלולית של מים, מה שאני רוצה הוא עושה".

אמרתי לו: "רוצה לנסות?". אמר לי: "כן". אמרתי לו: "אבל תזכור, מילה זו מילה". אמר לי: "סגרנו". אמרתי לו: "עכשיו 23:00 בלילה. עד שתיים עשרה בלילה אתם פה ואני בבית. אם אתה מצליח להוציא ממנו סיגריה אחת, ממחר ההסכם בינינו ממשיך - שתי קופסאות 'מרלבורו אדום' כל יום. אבל אם לא הצלחת להוציא ממנו סיגריה, ממחר אתה מפסיק לעשן. לא מעשן פחות, לא יורד ל'לייט'. מפסיק לעשן". הוא אמר לי: "מה הבעיה? בטח שאני מוכן".

